

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Datum
2024-01-31

Dnr
R 119-2023

1 (2)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Yttrande över promemorian **Stärkt skydd för vissa polisanställda**

(Ju2023/02861)

Riksdagens ombudsmän (JO) har bjudits in att lämna synpunkter på promemorian. Utifrån de aspekter som JO i första hand har att beakta vill jag föra fram följande.

Promemorian beskriver att den organiserade brottsligheten är ett allvarligt hot mot det fria och öppna samhället och att ett allvarligt problem kopplat till detta är polisanställdas utsatthet för våld, hot, trakasserier och otillåten påverkan. Jag ifrågasätter inte i och för sig att det kan behöva övervägas åtgärder för att öka skyddet för polisanställda.

I promemorian argumenteras utförligt om varför skyddet bör förstärkas. Argumentationen rör dock endast en av flera aspekter av den principiellt viktiga frågan hur beslut ska dokumenteras, som i grunden rör förtroendet för och tilliten till offentlig verksamhet. Dokumentationsskyldigheten har påverkan på offentlighetsprincipen och möjligheterna till granskning och insyn. I dessa avseenden saknas i princip helt självständiga överväganden. Inte heller redovisas någon bedömning av förslagets ändamålsenlighet och vidare konsekvenser.

Inom ramen för JO:s extraordinära tillsyn över Polismyndigheten begärs det in en stor mängd handlingar från polisingripanden. Det saknas en analys av vilka praktiska konsekvenser förslaget skulle få för JO:s möjligheter att utöva en effektiv tillsyn. Vidare sägs att en intern tillsynsenhet bedriver ordinarie tillsyn över Polismyndigheten. Någon ordinarie tillsyn i begreppets gängse betydelse är det dock inte fråga om. Slutsatsen om att befintliga tillsynsmöjligheter bedöms som tillräckliga framstår mot den bakgrunden inte som ordentligt underbyggd.

Den föreslagna lagtexten framstår inte heller som tillräckligt genomarbetad.

Det finns således brister i väsentliga avseenden. Promemorian kan inte läggas till grund för lagstiftning.

Promemorian har vidare remitterats med en svarstid som är kortare än vad som är brukligt. Jag har tidigare understrukt vikten av att remissinstanserna får tillräckligt med tid på sig (se bl.a. mitt yttrande över promemorian Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott, JO:s dnr R 113-2023).

Jag vill återigen peka på att en kort remisstid kan försämra kvaliteten i lagstiftningsarbetet, vilket är särskilt otillfredsställande i det här fallet eftersom det handlar om att göra avsteg från hävdvunna principer för offentlig verksamhet.

Det kan även noteras att Regeringskansliet nyligen har remitterat betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1), som också behandlar frågan om minskad exponering av namn i polisiär verksamhet.

Utan att ta ställning till bärkraften av argumentationen i betänkandet kan jag konstatera att det där uttalas att det finns starka skäl för att bevara den nuvarande ordningen och att det inte bör införas en reglering som möjliggör att namn ersätts med en anonym beteckning vid dokumentation av beslut och andra åtgärder. Bedömningen görs att en anonym beteckning inte är en ändamålsenlig eller proportionerlig åtgärd för att minska offentliganställdas utsatthet mot våld, hot och trakasserier i särskilt utsatta sektorer.

I betänkandet lämnas dessutom ett alternativt förslag med samma syfte som promemorians. Det förhållandet att flera förslag om dokumentationsskyldigheten remissbehandlas parallellt riskerar att skapa en oreda som ytterligare kan försvåra för remissinstanserna.

Yttrandet har beslutats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Rebecka Olsson har föredragit ärendet och tf. byråchefen Lovisa Johansson har deltagit i beredningen.